

**УНІВЕРСИТЕТ
ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ
В ПЕРЕЯСЛАВІ**

**ВІТЧИЗНЯНА НАУКА НА ЗЛАМІ ЕПОХ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

**Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції
(17 листопада 2020 року)**

№65

Переяслав – 2020

УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ
В ПЕРЕЯСЛАВІ

Рада молодих учених університету

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
**«ВІТЧИЗНЯНА НАУКА НА ЗЛАМІ ЕПОХ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

17 листопада 2020 року

Вип. 65

Збірник наукових праць

Переяслав – 2020

УДК 001(477)«19/20»
ББК 72(4Укр)63
В 54

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку»: Зб. наук. праць. Переяслав, 2020. Вип. 65. 330 с.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Коцур В.П. – доктор історичних наук, професор, академік НАПН України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Воловик Л.М. – кандидат географічних наук, доцент

Євтушенко Н.М. – кандидат економічних наук, доцент

Кикоть С.М. – кандидат історичних наук (відповідальний секретар)

Носаченко В.М. – кандидат педагогічних наук

Руденко О.В. – кандидат психологічних наук, доцент

Скляренко О.Б. – кандидат філологічних наук, доцент

Солопко І.О. – кандидат фізико-математичних наук, доцент

Юхименко Н.Ф. – кандидат філософських наук, доцент

Збірник матеріалів конференції вміщує результати наукових досліджень наукових співробітників, викладачів вищих навчальних закладів, докторантів, аспірантів, студентів з актуальних проблем гуманітарних, природничих і технічних наук.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, достовірність фактів і посилань несуть автори публікацій.

©Автори статей

©Рада молодих учених університету

©Університет Григорія Сковороди
в Переяславі

УДК 911.3:30(477.82):[502(-751):551.51]:379.8

Лариса Чижевська, Зоя Карнюк (Луцьк),
Надія Мельник (Ужгород),
Роман Качаровський, Олена Антипюк (Луцьк)

РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ БАСЕЙНУ р. СТРИПА

Досліджено територію басейну р. Стрипа. Розглянуто основні морфометричні характеристики. Охарактеризовано об'єкт природно-заповідного фонду (ПЗФ) водойми. Проаналізовано потенціал загальнозоологічного заказника з точки зору рекреаційного використання. Запропоновано механізми покращення функціонування об'єкту ПЗФ та розвитку рекреації.

Ключові слова: природно-заповідний фонд, рекреаційний потенціал, туризм, загальнозоологічний заказник, р. Стрипа, р. Луга, р. Західний Буг, Іваничівський район, Горохівський район, Волинська область.

The territory of the Stryp river basin has been studied. The main morphometric characteristics are considered. The object of the nature reserve fund (NRF) of the reservoir is characterized. The potential of the general zoological reserve from the point of view of recreational use is analyzed. Mechanisms for improving the functioning of the NPF facility and the development of recreation are proposed.

Key words: nature reserve fund, recreational potential, tourism, general zoological reserve, Strypa river, Luga river, Western Bug river, Ivanychiv district, Gorokhiv district, Volyn region.

Природні та природоохоронні території є важливою передумовою розвитку рекреаційної діяльності. Зокрема для Волинського краю характерна густа річкова мережа, що сприяє відпочинку та рекреації населення. Однак, відповідний потенціал річок, особливо малих, досліджений надзвичайно слабко. Більш того, про окремі малі річки вся наявна інформація обмежується відомостями про місця витоку і впадіння, загальну протяжність. Практично відсутні дані про стан водних потоків, особливості узбережних зон, насамперед про наявність та функціонування їх в межах об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ), що утворені та діють згідно Закону України «Про природно-заповідний фонд України» [6].

За даними Регіонального офісу водних ресурсів Волинській області р. Стрипа – ліва притока р. Луги (правої притоки р. Західний Буг. довжина – 91,1 км, площа водозбору – 1351,40 км², ширина – 0,2-0,8 км, висота – 6-8 м) – протікає в межах Горохівського та Іваничівського районів (після адміністративно-територіальної реформи в межах Володимир-Волинського та Луцького районів) Волинської області. Вона бере початок біля с. Підбереззя (Горохівський район) і впадає двома рукавами в р. Лугу на північ від с. Павлівка (Іваничівський район). Потік спрямований, серед пологих пагорбів Горохівської височини, переважно на північний захід. Довжина – 24,5 км, площа водозбору – 184,0 км², падіння – 1,5 м/км. Ширина заплави – до 700 м, русло – малозвивисте, ширина його – до 2 м, береги пологі, вкриті лучною рослинністю [1; 3–4; 8]. У басейні річки є кілька ставків, що мають господарське та рекреаційне значення. Серед ґрунтів переважають родючі чорноземи. Загалом, басейн річки густо заселений. В Іваничівському районі, в межах заболоченої річкової долини, функціонує торфове родовище «Стрипа», розробка якого має негативний вплив на прилеглі екосистеми, зокрема, на загальнозоологічний заказник «Павлівський» і саму р. Стрипу. Через добування торфу вона може обміліти й зникнути [7].

Щільність об'єктів ПЗФ у басейні р. Стрипа – 0,54 об'єкта/100 км² [2; 5]. Це свідчить про високі якісні характеристики ПЗФ досліджуваної території.

Єдиним об'єктом природно-заповідного фонду басейну р. Стрипа є загальнозоологічний заказник місцевого значення «Павлівський». Він створений відповідно до

розпорядження № 132 представника Президента України у Волинській області від 26.05.1992 р. на площі 1 528,0 га. Територія заказника перебуває в межах земель Павлівського лісництва Державного підприємства «Володимир-Волинське лісомисливське господарство». Територіально заказник відноситься до Павлівської ОТГ Іваничівського (нині Володимир-Волинського) району. Загалом, коефіцієнт заповідності території становить 0,8 %.

У заказнику «Павлівський» під охороною перебувають лісові насадження 1–2 бонітету. Переважають вікові (близько 75 років) дерева дубачерешчатого *Quercus robur*, частка яких у лісі становить 80 %, також присутні домішки сосни звичайної *Pinus sylvestris*, модрина європейської *Larix decidua*, ялини європейської *Picea abies*. Підлісок формують бузина чорна *Sambucus nigra* та ліщина *Corylus avellana*. У трав'янистому покриві – конвалія травнева *Convallaria majalis*, барвінок трав'янистий *Vinca herbacea*, медунка лікарська *Pulmonaria officinalis*, герань лісова *Geranium sylvaticum*, копитняк європейський *Asarum europaeum*.

У лісах, в межах заказника, мешкають та розмножуються дикі кабани *Sus scrofa*, куниця лісова *Martes martes*, тхори лісові *Mustela putorius*, сарни європейські *Capreolus capreolus*, куріпки сірі *Perdix perdix*, а також низка видів співочих птахів. На ставках гніздяться лебеді-шипуні *Cygnus olor*, кулики, качки. На території загальнозоологічний заказника трапляються види рослин і тварин, що занесені до Червоної книги України, зокрема, підсніжник білосніжний *Galanthus nivalis*, лелека чорний *Ciconia nigra*, підорлик малий *Aquila pomarina* [2–5; 8].

Загалом наявність загальнозоологічного заказника місцевого значення «Павлівський» сприяє розвитку екологічного та пізнавального туризму в басейні р. Стрипа, хоча слід враховувати специфіку ПЗФ території господарську діяльність людини.

Для подальшого функціонування об'єктів ПЗФ басейну р. Стрипа та розвитку рекреаційної сфери пропонуються наступні заходи [4-7]:

- зафіксувати межі загальнозоологічного заказника;
- здійснювати дії щодо ефективного управління природоохоронними об'єктами за сприяння державних екологічних органів, природоохоронної громадськості, місцевого населення;
- розглянути можливість розширення меж заказника;
- розробити обґрунтування трансформації заказника у вищий, загальнодержавний, статус;
- включити заказник до туристичних маршрутів та екологічних стежок;
- осучаснити методи системного інформування населення про цінність цієї території;
- посилити наукову, еколого-освітню, рекреаційну та туристичну діяльність на основі міжнародних стандартів та Стратегії розвитку Павлівської ОТГ.

Рекреаційні можливості р. Стрипа, дозволяють забезпечити поступальний розвиток туристично-рекреаційного комплексу території з метою задоволення потреб населення у відпочинку.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Єрко І. В., Качаровський Р. Є., Чир Н. В. Особливості туристичної привабливості Горохівського району Волинської області. *Науковий вісник Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки; редкол.: Н. Н. Коцан. Луцьк, 2019. Сер. Геогр. науки. Вип № 1 (385). С. 131-136.*
2. Карпюк З. К., Фесюк В. О., Антипюк О. В. Природно-заповідний фонд Волинської області : альбом-каталог. Київ, 2018. 136 с.
3. Мельник О. Мельнійчук М., Чижевська Л., Качаровський Р. Природні ресурси Іваничівського району Волинської області як передумова розвитку туристсько-рекреаційної діяльності. *Науковий вісник Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки; редкол.: Н. Н. Коцан. Луцьк, 2020. Сер. Геогр. науки. Вип № 1 (405) : Сер. : Географічні науки. С. 142-149.*

4. Павлівська об'єднана територіальна громада. URL: <https://pavlivska-gromada.gov.ua/> (дата звернення: 05.11.2020).

5. Природно-заповідний фонд Волинської області. URL: <http://eco.voladm.gov.ua/category/all/locality=9> (дата звернення: 08.11.2020).

6. Про природно-заповідний фонд України : Закон України від 16 черв. 1992 р. 2456-XII: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2456-12> (дата звернення: 07.11.2020).

7. Федерація риболовного спорту Волинської області. веб-сайт. URL: <https://rybalka.lutsk.ua/> (дата звернення: 05.11.2020).

8. Чижевська Л. Т., Карпюк З. К., Качаровський Р. Є. Особливості туристично-рекреаційної атрактивності Іваничівського району Волинської області *Науковий вісник Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки*; редкол.: Н. Н. Коцан. Луцьк, 2019. Сер. Геогр. науки. Вип № 1 (385). С. 136-142.

УДК 338.48

*Віталія Чиняк, Андрій Чиняк
(Ужгород)*

РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ ЯК ПЕРЕДУМОВА ДЛЯ РОЗВИТКУ ОЗДОРОВЧО-ЛІКУВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ

У статті наведено дані про річну кількість туристів в країнах світу станом на 2017 рік та виділені країни-лідери із надходження коштів в державний бюджет саме від сфери туризму (внутрішнього та зовнішнього). Розглянуто кліматичні, бальнеологічні, ландшафтні та спелеоресурси, які є основою для розвитку оздоровчо-лікувального виду туризму.

***Ключові слова:** кліматичні ресурси, міжнародний туризм, бальнеологія, кліматотерапія, індустрія гостинності.*

The article presents data on the annual number of tourists in the world as of 2017 and highlights the leading countries in the receipt of funds in the state budget from the field of tourism (domestic and foreign). Climatic, balneological, landscape and speleological resources, which are the basis for the development of health and medical tourism, are considered.

***Key words:** climatic resources, international tourism, balneology, climatotherapy, hospitality industry.*

В ХХІ столітті туризм та міжнародний туризм набуває стрімких темпів розвитку. Він перетворився в одну з найбільших і високоприбуткових галузей світового господарства. На його частку припадає 7% загального обсягу інвестицій, 5% усіх податкових надходжень і третину світової торгівлі послугами [5]. Станом на 2017 рік надходження від іноземних туристів в Україну становили лише 1, 261 млрд доларів, що становить лише 0,2% доходу від туризму в європейських країнах. Найбільш привабливими країнами для туристів є Франція, Іспанія, США (рис. 1). Саме вони й отримують найвищі прибутки із галузей туризму та сфери гостинності.